

KÓRBONCOLÁSI ELJÁRÁSREND

Szervdonációt követő kórboncolás

Verziószám: 1

Hatályba lépés dátuma: 2025. december 1.

Felülvizsgálat dátuma: 2030. december 1.

Készült: Budapest, 2025. október 1.

Szerzők:

- Dr. Fintha Attila – Semmelweis Egyetem, Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet
- Dr. Danics Krisztina – Semmelweis Egyetem, Patológiai, Igazságügyi és Biztosítás-orvostani Intézet
- Dr. Báthory Fülöp László – Országos Onkológiai Intézet

1. Bevezetés

Jelen eljárásrend a szerv- és szövetadományozást követően végzett kórboncolások egységes szakmai kereteit határozza meg.

Célja:

- 1.1. a halál okának és körülményeinek pontos tisztázása
- 1.2. az adományozással kapcsolatos sebészeti beavatkozások és eltávolítások dokumentálása
- 1.3. a klinikai és a kórbonctani diagnózisok összevetése, valamint az esetleges eltérések feltárása
- 1.4 a beültetett szerv minőségét potenciálisan befolyásoló krónikus betegségek azonosítása
- 1.5. minden olyan kóros folyamat azonosítása, amely hatással lehet az átültetett szervek recipienseinek kezelésére, és ezáltal hozzájárulhat további halálesetek megelőzéséhez
- 1.6. a donorok életében nem azonosított daganatos, fertőző, szisztémás gyulladásos vagy veleszületett rendellenességek keresése, amelyek a transzplantált recipiensek szempontjából jelentőséggel bírhatnak.

Az 1.4 - 1.6 pont alapján talált leletekről telefonon és email-ben haladéktalanul értesíteni kell az Országos Vérellátó Szolgálat Szervkoordinációs Irodát.

2. Klinikai információk a boncolás szempontjából

A boncolás megkezdése előtt a patológus rendelkezésére kell bocsátani minden releváns klinikai információt, beleértve a donáció összefoglaló dokumentációját is.

A donor a szerv- és szövetadományozást megelőzően jellemzően kórházi fekvőbeteg volt, és általában az adományozásra kijelölt kórházban tartózkodott. Ezért kiemelten fontos, hogy a beteg aktuális felvételéhez kapcsolódó orvosi dokumentáció (beleértve a mentőszolgálat és a szervkivételt végző orvoscsoporthoz feljegyzéseit is) a boncolás előtt rendelkezésre álljon.

A következő információk kiemelten hasznosak:

- a kórházba kerülés körülményeinek részletei, beleértve a kórházi felvétel előtti eseményeket
 - korábbi kórelőzmény, beleértve az alkohol- és kábítószer-fogyasztást
 - közelmúltbeli kórelőzmény, különösen a szisztémás betegségekre utaló tünetek vagy jelek
 - műtéti jegyzőkönyvek, beleértve az eltávolított szervek, szövetek és a további szövettani mintavételek részleteit
 - kórházi toxikológiai és minden egyéb laborvizsgálat eredménye
-

3. Donációs dokumentációhoz való hozzáférés

Javasolt a patológiai egységben a szerv- és szövetadományozást követően végzett kórboncolásokért felelős személy kijelölése.

A kijelölt személyek kapcsolattartási adatait az Országos Vérellátó Szolgálat Szervkoordinációs Iroda nyilvántartja.

A donációs dokumentációhoz való elektronikus hozzáférést (Nemzeti Szervdonációs és Transzplantációs Utánkövetési Regiszter) az Országos Vérellátó Szolgálat Transzplantációs Igazgatósága biztosítja a kijelölt személy számára.

4. A kórboncolási eljárás

A rejtett fertőzés vagy rosszindulatú daganat klinikai jelentősége miatt javasolt, hogy a kórboncolásra a lehető leghamarabb kerüljön sor. Az időben elvégzett vizsgálat növeli a szövettani mintavétel és/vagy genetikai mintavétel jó minőségének esélyét.

Dokumentálni kell:

- a külső sérüléseket és fejlődési rendellenességeket (beleértve az életben szerzett sérüléseket és a halált megelőző orvosi beavatkozások nyomait),
- a szerv- és szöveteltávolítással kapcsolatos sebészeti metszéseket és beavatkozásokat.

Követelmények:

- Minden esetben valamennyi belszerv (beleértve az agyat) szisztematikus vizsgálata szükséges.
- Minden daganatra és/vagy gyulladásra gyanús szövetből szövettani mintát kell venni.
- A transzplantációra kizárható (tüdő, szív, máj, vese, hasnyálmirigy), ugyanakkor fel nem használt belszervekből szövettani mintavétel szükséges.

Különös figyelmet kell fordítani:

1. Rejtett daganatok gyakori helyeinek gondos vizsgálata (emlő, vastagbél, vesék, tüdő, hasnyálmirigy, mediastinum, petefészek/herék, pajzsmirigy).
2. Nyirokcsomók vizsgálatára (nyirokcsomó-megnagyobbodás, lymphoma, áttétek).
3. Korábbi vagy aktív tüdőbetegség bizonyítékai (különösen tuberkulózis).
4. Szisztémás gyulladásos vagy autoimmun betegség bizonyítékai.
5. Szívbetegség jeleire. Megmagyarázatlan hirtelen szívhalál esetén részletes szövettani vizsgálat (kardiomyopathia, myocarditis, tárolási betegség) javasolt.
6. Agy vizsgálata (meningitis, encephalitis, daganat kizárása).
7. Fejlődési rendellenességek dokumentálása.

A kórboncolási jegyzőkönyvben kötelezően nyilatkozni kell az alábbi szervekről:

- Szív
- Tüdő (jobb és bal)
- Máj
- Vese (jobb és bal)
- Hasnyálmirigy
- Lép
- Bél
- Cornea
- Csont / ízület
- Erek

A kórboncolási jegyzőkönyvben kiemelt figyelemmel javasolt rögzíteni:

- transzplantációra fel nem használt szervek szövettani mintavétele
- daganatgyanús szervek szövettani mintavétele
- gyulladt szervek szövettani mintavétele
- agy (friss vizsgálat / mintavétel / formalinban egészben fixálva / neuropatológushoz küldve)
- toxikológiai, mikrobiológiai vagy genetikai vizsgálatra archivált minták
- fotódokumentáció
- képalkotó vizsgálat (post mortem CT/MR/UH)

5. Genetikai vizsgálatok

Hirtelen szívhalál esetén genetikai vizsgálatra alkalmas minta: lép, EDTA-s vér, szív. A mintákat –80 °C-on kell tárolni, vagy haladéktalanul mintatárolásra és feldolgozásra alkalmas centrumba kell küldeni.

6. A kórboncolási jegyzőkönyv elkészítése, eredmények közlése

A kórboncolási jegyzőkönyv kötelező adattartalmát a 351/2013. (X. 4.) Korm. rendelet szabályozza.

A kórboncolási jegyzőkönyv elkészítésének javasolt határideje a donációt követő 30 nap, amelyet el kell küldeni az OVSz Szervkoordinációs Iroda részére.

7. Váratlan információ (súlyos káros esemény gyanúja) esetén elérhetőségi adatok

**Országos Vérellátó Szolgálat – Transzplantációs Igazgatóság,
Szervkoordinációs Iroda**

1113 Budapest, Karolina út 19–21.

Tel.: +36-1-391-4570

Fax: +36-1-398-1177

E-mail: coordinator@ovsz.hu

URL: <https://www.ovsz.hu/oco/patologusoknak>